

Pierwsze objawy raka trzustki

Rak trzustki zajmuje piąte miejsce wśród najczęstszych przyczyn zgonów z powodu nowotworów złośliwych w Stanach Zjednoczonych. W Polsce notuje się blisko 3000 nowych zachorowań rocznie. Pierwsze objawy raka trzustki są dość niespecyficzne, co utrudnia wczesne postawienie diagnozy. Zapadalność na raka trzustki rośnie z wiekiem. Wysoka śmiertelność pacjentów z rakiem trzustki wynika z faktu, że choroba wykrywana jest z reguły w bardzo zaawansowanym stadium, kiedy obecne są już przerzuty, a guz jest nieoperacyjny. Objawy raka trzustki u pacjentów zależą od wielkości i umiejscowienia guza. Na symptomy raka trzustki wpływa też stopień zaawansowania choroby w chwili rozpoznania. Do najczęstszych objawów jakie zgłaszają pacjenci należą: ból brzucha, nudności, brak apetytu, utratę masy ciała i chudnięcie. Często pierwszym objawem raka trzustki jest żółtaczka.

Do czynników ryzyka raka trzustki zaliczamy: palenie papierosów, cukrzycę, wcześniejsze naświetlania na obszar trzustki z powodu innego nowotworu (np. ziarnicy złośliwej lub raka jądra), przewlekłe nawracające zapalenie trzustki oraz podwyższone BMI (otyłość) może być czynnikiem ryzyka. Pewne znaczenie odgrywają też mutacje i czynniki genetyczne. Około 5-10% pacjentów z rakiem trzustki ma krewnego pierwszego stopnia z rakiem trzustki.

PIERWSZE OBJAWY RAKA TRZUSTKI

Początkowo rak trzustki rozwija się podstępnie, a objawy raka trzustki mają charakter niespecyficzny i zależą od lokalizacji guza. Większość chorych ma niecharakterystyczne symptomy choroby nowotworowej trzustki już na kilka miesięcy przed jej wykryciem. Do wczesnych objawów raka trzustki zalicza się: brak łaknienia, osłabienie, utratę masy ciała, dyskomfort i ból w jamie brzusznej, świeżo wykrytą cukrzycę lub zakrzepowe zapalenie żył, żółtaczkę, odbarwione stolce, ciemny moczu, świąd skóry, mdłości, wymioty, szybkie uczucie sytości, depresja oraz nietolerancja glukozy.

Objawy raka trzustki, symptomy choroby:

- BÓL GRZBIETU** – najczęstszym objawem jest ból grzbietu, który jest spowodowany naciekaniami przez nowotwór splotu trzewnego i przestrzeni zaotrzewnej lub zapaleniem trzustki. Ból jako objaw raka trzustki opisywany jest jako intensywny, przeszywający i promieniujący do środkowej części grzbietu. Ból może być też zlokalizowany w nadbrzuszu lub prawym podżebrzu. Możliwy jest ból pleców.
- ŻÓLTACZKA** – w większości przypadków raka trzustki może występować żółtaczka jako symptom rozwijającej się w organizmie choroby. Żółtaczka pojawia się wówczas, gdy zmiany chorobowe obejmują odcinek trzustkowy przewodu żółciowego wspólnego.
- DOLEGLIWOŚCI ŻÓŁĄDKOWO-JELITOWE** – objawy raka trzustki mogą wiązać się z naciekaniami przez guz dwunastnicy lub okolicy odźwiernika. W takim przypadku

symptomami raka trzustki będą wymioty i nudności. Możliwe są zmiany w częstotliwości oddawana stolca oraz stolce tłuszczowe. Objawy te rzadko występują na wczesnym etapie choroby nowotworowej trzustki. Przy zaawansowanym guzie trzustki może pojawić się krwawienie z górnego odcinka przewodu pokarmowego jako konsekwencja naciekania dwunastnicy lub zakrzepicy żł układu wrotnego i żyłaków przełyku.

4. NIETOLERANCJA GLUKOZY – świeżo wykryte zaburzenia tolerancji glukozy z towarzyszącymi objawami żołądkowo-jelitowymi powinny być sygnałem alarmowym i potencjalnym objawem skłaniającym lekarza do rozważenia rozpoznania raka trzustki.

5. WYCZUWALNY W BADANIU PALPACYJNYM PĘCZERZYK ŻÓŁCIEWY – przy braku zapalenia pęcherzyka lub dróg żółciowych, wyczuwalny palpacyjnie pęcherzyk żółciowy sugeruje niedrożność przewodu żółciowego wspólnego wywołaną procesem nowotworowym, o ile nie zostanie wykryta inna przyczyna tego stanu. Jest to tak zwany objaw Courvoisiera i występuje u 25% wszystkich chorych z rakiem trzustki.

Inne, rzadziej występujące objawy raka trzustki to: zespół Trousseau (wędrujące zapalenie żył powierzchownych), wodobrzusze, węzeł Virchowa (węzeł chłonny nadobojczykowy po stronie lewej) lub guz okolicy pępka (tzw. guzki siostry Mary Joseph).

RAK TRZONU TRZUSTKI I OBJAWY.

Guzy trzonu i ogona trzustki są zwykle później rozpoznawane i leczone inaczej niż guzy głowy trzustki dające charakterystyczną nowotworową żółtaczkę. Z tego powodu są one zazwyczaj bardziej zaawansowane i często nieresekcyjne. U ponad połowy pacjentów głównymi objawami raka trzonu trzustki są: ubytek masy ciała, opasujące bóle brzucha i pleców oraz wyczuwalna masa w nadbrzuszu. Żółtaczka występuje rzadko. W późniejszy etapie choroby jako objaw raka trzustki pojawiają się wymioty. U części chorych stwierdza się wędrujące zapalenie żył powierzchownych kończyn dolnych, nietolerancję glukozy lub ujawniająca się cukrzycę.

SYMPTOMY GUZA ENDOKRYNNEGO TRZUSTKI–OBJAWY INSULINOMA

Guzy endokryne trzustki występują rzadko, stanowią zaledwie 5% wszystkich guzów trzustki. Najczęstszym z nich jest wydzielający insulinę INSULINOMA – najczęściej mały guz części wewnątrzwydzielniczej trzustki. Choroba występuje częściej u kobiet, objawia się zwykle między 40 a 50 rokiem życia. Objawy raka trzustki tego typu związane są z niedocukrzeniem krwi, które najczęściej występuje na czczo i po wysiłku fizycznym. Rozróżnia się objawy wegetatywne, takie jak: tachykardia, kołatanie serca, bóle okolicy przedsercowej, poty oraz objawy neurologiczne (leniwa reakcja źrenic, zaburzenia widzenia, napady padaczki, depresja, splątanie). Rozpoznanie insulinoma jest często opóźnione,

ponieważ chorzy z powodu neuropsychiatrycznych objawów tego guza trzustki przebywają na oddziałach neurologicznych.

ROZPOZNANIE RAKA TRZUSTKI - JAK WYKRYĆ NOWOTWÓR?

Rozpoznanie raka trzustki należy wziąć pod uwagę u osób, u których obecne są powyższe objawy raka trzustki, szczególnie, kiedy współwystępuje kilka z nich. Dokładny wywiad lekarski powinien obejmować obecność wymienionych objawów raka trzustki, palenie papierosów i wywiad rodzinny. W badaniu przedmiotowym należy zwrócić uwagę na takie potencjalne objawy raka trzustki jak spadek masy ciała, powiększenie węzłów chłonnych, żółtaczkę, wodobrzusze, obrzęki obwodowe oraz objawy zaburzenia krzepnięcia. Z badań laboratoryjnych należy wykonać morfologię krwi obwodowej i wykładniki funkcji wątroby. Objawy raka trzustki mogą cechować się podwyższonym stężeniem bilirubiny i aktywnością fosfatazy zasadowej. Najbardziej przydatnym markerem nowotworowym u chorych na raka trzustki jest CA19-9, który jest podwyższony u większości chorych. Kluczową rolę odgrywa diagnostyka radiologiczna. Obecnie najpowszechniej używa się tomografii komputerowej do oceny rozległości zmiany, określenia zaawansowania choroby oraz poszukiwania przerzutów raka trzustki. Innym pomocnym badaniem może być rezonans magnetyczny. Często stosowanym badaniem pierwszego rzutu o pacjentów wykazujących objawy raka trzustki jest ultrasonografia USG jamy brzusznej. U chorych z żółtaczką wykazuje ono poszerzenie zewnątrzwątrobowych dróg żółciowych i obecność guza głowy trzustki.

Istotne do postawienia ostatecznej diagnozy niezbędne jest badanie histopatologiczne. Biopsja trzustki bądź zmienionych węzłów może być wykonana podczas ultrasonograficznego badania endoskopowego. Potwierdzenie histologiczne jest szczególnie ważne u pacjentów nieresekcyjnych, u których planowane jest leczenie za pomocą chemioterapii.